

Μέγας Ευθύμιος: Ο Ήλιος της Ερήμου (Φώτης Κόντογλου)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 20 Ιανουαρίου, 2018

Άληθινὰ κράζει ὁ προφήτης: «*Ἀγαλλιάσθω ἡ ἔρημος καὶ ἀνθήτω ὡς κρίνον*». Μὲ τὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ γεμίσανε οἱ ἐρημιᾶς ἀπὸ ἀγίους ἀνθρώπους, ἀπὸ ἄνθη πνευματικά. «*Καὶ ἀντὶ τῆς στιβῆς, ἀναβήσεται κυπάρισσος, ἀντὶ δὲ τῆς κονίζης, ἀναβήσεται μυρσίνη*». Καὶ ὁ ὕμνωδὸς γιὰ τὸν καθένα ἀπ’ αὐτοὺς τοὺς ἀγγελικοὺς κατοίκους τῆς ἐρήμου, ποὺ εἶχανε τὸ δάκρυ καθημερινό, ἀλλὰ ὄχι τὸ δάκρυ τῆς ἀπελπισίας, ἀλλὰ τῆς κατανύξεως τὸ «*χαροποιὸν δάκρυον*» ψέλνει παθητικά: «*Ταῖς τῶν δακρῶν σου ροαῖς, τῆς ἐρήμου τὸ ἄγονον ἐγεώργησας, καὶ τοῖς ἐκ βάθους στεναγμοῖς εἰς ἑκατὸν τοὺς πόνους ἐκαρποφόρησας, καὶ γέγονας φωστήρ, τῇ οἰκουμένη λάμπων τοῖς θαύμασι, Εὐθύμιε πατὴρ ἡμῶν ὅσιε. Πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν*».

Ὁ ἅγιος **Εὐθύμιος ὁ Μέγας**, ποὺ ἑορτάζει τὴ μνήμη του ἡ Ἐκκλησία στὶς **20 τοῦ Ἰανουαρίου**, ἐστάθηκε ἕνας ἀπὸ τοὺς **φωστῆρες τῆς ἀσκητικῆς πολιτείας**. Γεννήθηκε στὴ Μελιτηνὴ τῆς Ἀρμενίας στὰ 377 μ.Χ. Ἀληθινὰ ἐκ κοιλίας μητρὸς ἦτανε ἀγιασμένος, γιὰτὶ ἀφοσιώθηκε στὸ Θεὸ ἀπὸ τριῶν χρονῶν παιδί. Ὁ Κύριλλος ὁ Σκυθοπολίτης, ποὺ μόνασε στὸ κοινόβιο τοῦ ἀγίου Εὐθυμίου ὕστερα ἀπὸ τὴν κοίμησιν τοῦ ἀγίου, γράφει πῶς ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἡλικίας του τὸ στόμα του ἀενάως δοξολογοῦσε τὸ Θεό, ἡ χαρὰ του ἦτανε νὰ πηγαίνει στὴν ἐκκλησία καὶ νὰ ἀκούγει τὰ ἅγια γράμματα μὲ φόβο καὶ κατάνυξη. «*Τὸν δὲ μεταξὺ χρόνον, οἴκοι ἐσχόλαζεν ἐν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ ψαλμωδίᾳ καὶ ταῖς τῶν θείων λόγων ἀναγνώσεσι, διανυκτερεύων τε καὶ ἡμερεύων, εἰδὼς ὅτι ὁ μελετῶν ἐν νόμῳ Κυρίου ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ἔσται ὡς καὶ τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ*».

Σὰν ἔγινε 29 χρονῶν, πῆγε στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ προσκύνησε τοὺς ἀγίους Τόπους, ἔπειτα ἐπισκέφθηκε τοὺς πατέρας τῆς ἐρήμου καὶ τέλος κατοίκησε σ’ ἕνα σπήλαιον τῆς λαύρας τοῦ Φαράν, κ’ ἐζοῦσε μὲ τέλεια ἀκτημοσύνη, πλέκοντας ψάθες γιὰ τὴ συντήρησίν του. Ἐκεῖ κάθισε πέντε χρόνια, μ’ ἕναν ἄλλον ἀσκητὴ Θεόκτιστο. Μετὰ τὰ πέντε χρόνια πήγανε ἀπὸ τὸ Φαράν καὶ ἤβρανε μέσα σ’ ἕνα ξεροπόταμο, ποὺ τὸ λένε τώρα Οὐάντι Δαμπόρ, ἕνα σπήλαιον ἀπόγκρεμο, κ’ ἐκεῖ κατοικήσανε. Μὲ τὸν καιρὸ πληθύνανε οἱ ἀδελφοί, καὶ στὸ τέλος κάνανε ἕνα μοναστήρι κοινόβιο, τὸ πρῶτο ποὺ γίνηκε στὴν Παλαιστίνη, καὶ μέσα σ’ αὐτὸ οἱ μοναχοὶ ζοῦσανε μὲ ἄκραν αὐστηρότητα. Ὁ μέγας Εὐθύμιος, ὁ ἡγούμενός του, ἔλεγε: «*Ὁφείλει εἶναι ὁ μοναχὸς ὅλος ὀφθαλμός, πάντοθεν ἑαυτὸν περισκέπην ἀκοίμητον ἔχων πρὸς τὴν αὐτοῦ*

φυλακὴν τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα, ὡς ἐν μέσῳ παγίδων διοδεύων ἀεὶ». Ἀπὸ τὴν αὐστηρότητα τοῦ βίου κάποιοι μοναχοὶ ἀπαυδῆσανε καὶ θέλανε νὰ φύγουνε. «Τὰ κελλία στενὰ λίαν καὶ ἀπαραμύθητα ἦσαν, οὕτως αὐτὰ τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου κελεύσαντος».

Χρειάζεται πολὺ χαρτὶ καὶ μελάνι γιὰ νὰ γράψει κανένας καταλεπτῶς τὴν πολιτεία τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου, τὰ λόγια του ποὺ σωθήκανε στὸ βίο του, τὰ θαύματά του καὶ τὴν κοίμησή του. Ἡ ἀγιότητά του ἀκούσθηκε σ' ὅλη τη χριστιανοσύνη. Ὀνομάσθηκε «μέγας φωστὴρ καὶ ἥλιος τῆς ἐρήμου». Ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ στὶς 20 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 473 μ.Χ., ἡμέρα Σάββατο, σὲ ἡλικία 97 χρονῶν. «Ἦν δὲ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἀγγελικόν, ἡ ἔξις ἄπλαστος (ἀφελής, ἀπροσποίητη), τὸ ἦθος πραῦτατον, ἡ δὲ φαινομένη τοῦ σώματος αὐτοῦ ὄψις στρογγυλοειδῆς τε ὑπῆρχε καὶ φαιδρὰ καὶ λευκὴ καὶ εὐόμματος. Ἦν δὲ ὑποκόλοβος τὴν ἡλικίαν καὶ ὀλοπόλιος, ἔχων τὸν πώγωνά μέγαν, φθάνοντα ἕως τῆς κοιλίας, καὶ ἀσινὴ πάντα τὰ μέλη· οὔτε γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἦ οἱ ὀδόντες ἢ ἕτερον μέλος τὸ παράπαν ἐβλάβη ἀλλὰ στερρός τε καὶ πρόθυμος ὢν ἐτελειώθη».

Ἔνα ἀπὸ τὰ πολλὰ θαύματα ποὺ ἔκανε εἶναι καὶ τὸ ἀκόλουθο, ποὺ τὸ διηγήθηκε στὸν Κύριλλο, ὁ ὁποῖος ἔγραψε τὸ βίο τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου, ἓνας φύλαρχος Σαρακηνός, Τερέβωνας λεγόμενος, γιὰ τὸν πάππο του ποὺ εἶχε τὸ ἴδιο ὄνομα καὶ ποὺ τὸν ἔγιανε ὁ ἅγιος. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ γέρο - Τερέβωνας, τὸν καιρὸ ποὺ ἦταν ἀκόμα παιδὶ παράλυσε τὸ μισὸ κορμί του, τὸ δεξιὸ μέρος, ἀπὸ τὸ κεφάλι ἕως τὰ πόδια. Ὁ πατέρας του Ἀσπέβετος, ποὺ ἦτανε κι' αὐτὸς φύλαρχος, ἦτανε ἀπαρηγόρητος, γιὰτὶ οἱ γιατροὶ δὲν μπορέσανε νὰ δώσουνε ὠφέλεια στὸ παιδί του. Βρισκότανε στὴν Ἀραβία κ' εἶχανε στήσει τὰ τσαντήρια τους. Ὅπου, μιὰ νύχτα, βλέπει τὸ ἄρρωστο παιδί στὸν ὕπνο τοῦ ἓναν καλόγερο μὲ μακριὰ γενειάδα καὶ τοῦ λέγει: «Τί ἀσθένεια ἔχεις;» Κ' ἐκεῖνο ἔδειξε τὸ παράλυτο μέρος τοῦ κορμιοῦ του. Κι' ὁ μοναχὸς του λέγει πάλι: «Ὅ,τι τάξεις στὸ Θεό, θὰ τὸ κάνεις, ἂν ἐλευθερωθεῖς ἀπὸ τὴν ἀρρώστια;» Καὶ τὸ παιδί εἶπε: «Ναί». Τότε τοῦ λέγει ὁ γέροντας: «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Εὐθύμιος, ποὺ κάθουμαι στὴν ἔρημο, δέκα μίλια ἀνατολικά τῆς Ἱερουσαλήμ, μέσα στὸ ξεροπόταμο ποὺ εἶναι νοτινὰ ἀπὸ τὸ δρόμο ποὺ πηγαίνει στὴν Ἱεριχώ. Ἄν θέλεις νὰ θεραπευθεῖς, ἔλα σὲ μένα κι' ὁ Θεὸς θὰ σὲ γιατρέψει».

Τὸ πρωί, εἶπε τὸ ὄνειρο τὸ παιδί στὸν πατέρα του, κ' ἐκεῖνος ἀμέσως πρόσταξε νὰ σηκώσουνε τίς τέντες καὶ νὰ τραβήξουνε κατὰ τὸ μοναστήρι τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου, ποὺ τὸ βρήκανε ρωτώντας. Οἱ μοναχοί, σὰν εἶδανε τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων, φοβηθήκανε. Μοναχὰ ὁ Θεόκτιστος κατέβηκε καὶ τοὺς ρώτησε τί ζητᾶνε. Κ' ἐκεῖνοι τοῦ εἶπαν «τὸν Εὐθύμιον, τὸ δοῦλο τοῦ Θεοῦ». Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἅγιος Εὐθύμιος ἡσύχαζε κ' εἶχε δώσει παραγγελία νὰ μὴν τὸν ἀνησυχῆσουνε ὡς τὸ Σάββατο, εἶπε στὸν Ἀσπέβετο νὰ περιμένουνε. Ἀλλὰ ὁ δυστυχὴς πατέρας τοῦ ἔδειξε τὸ παιδί ποὺ κειτότανε ξυλιασμένο καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ τὸν λυπηθεῖ. Τότε ὁ Θεόκτιστος πῆγε καὶ εἶπε στὸν ἅγιο τὴν ἱστορία. Κ' ἐκεῖνος κατέβηκε, καὶ σὰν εἶδε τὸ παιδί, ἔκανε προσευχὴ

πολλήν ώρα, ὕστερα τὸ σταύρωσε, καὶ παρευθὺς ἔγινε καλὰ ὁ Τερέβωνας. Βλέποντας οἱ Ἀραπάδες αὐτὸ τὸ θαῦμα, γονατίσανε καὶ φιλούσανε τὰ πόδια τοῦ ἁγίου, καὶ τὸν παρακαλοῦσανε νὰ τοὺς βαπτίσει. Τότε ὁ ἅγιος παράγγειλε νὰ κάνουνε μία μικρὴ κολυμβήθρα σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς σπηλιᾶς, ποὺ σώζονταν ὡς τὸν καιρὸ ποὺ τὰ ἔγραφε ὁ Κύριλλος, κι' ἀφοῦ τοὺς κατήχησε, τοὺς βάπτισε. Τοὺς κράτησε στὸ μοναστήρι σαράντα μέρες γιὰ νὰ τοὺς διδάξει τὰ τῆς θρησκείας, κ' ὕστερα φύγανε. Ἐνας μοναχὰ ἀπόμεινε στὸ μοναστήρι, ὁ θεῖος τοῦ Τερέβωνα, Τερέβωνας κι' αὐτός, ἀδελφὸς τῆς μητέρας του, καὶ χειροτονήθηκε καλόγηρος, καὶ μοίρασε ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του στοὺς φτωχοὺς, ἀφοῦ ἔδωσε πολλὰ χρήματα γιὰ νὰ μεγαλώσουνε τὸ μοναστήρι. Στάθηκε τύπος καὶ ὑπογραμμὸς στὴν εὐσέβεια, καὶ κοιμήθηκε ἐν εἰρήνῃ.

Μιὰ Κυριακὴ λειτουργοῦσε ὁ ἅγιος Εὐθύμιος, καὶ κατὰ τὰ συνηθισμένα κάποιος εὐλαβέστατος μοναχὸς Δομετιανὸς στεκότανε στὰ δεξιὰ τῆς ἁγίας Τραπέζης βαστώντας τὸ λειτουργικὸ ριπίδι, κι' ὁ Μαρίνος ὁ Σαρακηνὸς στεκότανε κοντὰ στὸ θυσιαστήριο, ἀκουμπώντας τὰ χέρια του στὰ κάγκελα. Ἄξαφνα βλέπει φωτιὰ νὰ κατεβαίνει ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ νὰ ἀπλώνεται ἀπάνω στὸ θυσιαστήριο σὰν ν'ἄτανε σεντόνι πύρινο, καὶ σκέπασε τὸ μέγα Εὐθύμιο καὶ τὸ μακάριο Δομετιανό. Καὶ ἔμεινε ἔτσι σ' ὅλο τὸ χερουβικό. *«Τοῦτο δὲ τὸ θαῦμα οὐδεὶς εἶδεν εἰμὴ οἱ ὄντες τοῦ πυρὸς ἔνδον, καὶ Τερέβων, καὶ ὁ Χρυσίππου ἀδελφὸς Γαβρήλιος ὁ Καππαδόκης, εὐνοῦχος ὢν ἀπὸ γεννήσεως καὶ δι' εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν τότε εἰς τὴν ἐκκλησίαν προσελθών. Φόβω τοίνυν συσχεθεὶς ὁ Τερέβων, ἔφυγεν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἀπὸ τότε οὐκέτι προέθετο ἐπιστηρίζεσθαι τῷ καγκέλῳ τοῦ ἱερατείου, καθ' ἣν εἶχε συνήθειαν τολμηρῶς καὶ θρασέως τοῦτο ποιεῖν κατὰ τὴν ὥραν τῆς θείας προσκομιδῆς, ἀλλ' ὀπίσω πλησίον τῆς θύρας τῆς ἐκκλησίας ἵστατο, μετὰ φόβου καὶ εὐλαβείας κατὰ τὴν τῆς συνάξεως ὥραν κατὰ τὴν κελεύουσαν ἐντολὴν εὐλαβεῖς ἔσεσθαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ καὶ μὴ καταφρονητάς».*

(ἀπὸ τὸ "Γίγαντες ταπεινοί", Ακρίτας 2000)

(Πηγή ηλ. κειμένου: "Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού")